

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Права і свободи людини та громадянина в Україні

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан юридичного факультету

Т.О. Коломоєць
(підпис) (ініціали та прізвище)
2024

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Права і свободи людини та громадянина в Україні
підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма «Менеджмент міжнародного бізнесу»
спеціальності 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування

ВИКЛАДАЧ: Пелех Ія Василівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії і теорії держави та права

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри історії і теорії
держави та права

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.
Завідувач кафедри історії і теорії держави
та права

Л.Г. Удовика

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

E-mail: iyazozul@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13136>

Телефон: (061) 228-76-40

Інші засоби зв'язку: Електронна пошта

Кафедра: кафедра історії і теорії держави та права, ЗНУ, 5 корп., ауд. 111

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Права та свободи людини і громадянина в Україні**» належить до циклу загальної підготовки студентів. Її вивчення покликане сприяти процесам гуманізації вищої освіти в Україні, правової освіченості, правового виховання, у кінцевому підсумку – формування громадсько активних, свідомих, правоосвічених громадян, які реалізують і захищають свої права й свободи.

Метою вивчення курсу «Права і свободи людини й громадянина в Україні» полягає у формуванні у студентів компетентностей необхідних для розуміння, усвідомлення, реалізації та захисту своїх прав і обов'язків, формуванні знань про основні права, свободи й обов'язки інших членів сучасного українського суспільства та формуванні високого рівня правової культури.

У процесі вивчення дисципліни охоплюється широке коло питань, які безпосередньо стосуються поняття прав людини, конституційних прав і обов'язків людини й громадянина в Україні, класифікації основних прав людини, гарантій їх захисту. Крім того, розкриваються деякі аспекти, які безпосередньо пов'язані з національним та міжнародним механізмом їх закріплення і захисту, практикою ЄСПЛ, звертається увага на права людини в межах ЄС.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	3 -й	3 -й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	16 год.	4 год.
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	16 год.	4 год.
Самостійна робота	58 год.	82 год.
Консультації	Через програму Zoom згідно з графіком проведення консультацій (https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/law/navchal_nij_protse)	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15968	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. СК13 Розуміти принципи і норми вітчизняного та міжнародного права та використовувати їх у професійній діяльності.	Інтерактивні методи навчання Наочні методи навчання Практичні методи навчання	Поточний контроль здійснюється шляхом виконання таких обов'язкових видів роботи, як виступ з питань певної теми розділу на практичному занятті; доповідь з проблемної тематики з презентацією; участь у обговоренні дискусійних питань; письмова контрольна робота, та додаткових видів роботи - участь у ділових (ситуативних) іграх; робота в групах; участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, участь в конкурсах тощо). Проміжний контроль - проводиться наприкінці вивчення базового модуля шляхом тестування. Підсумковий контрольний захід проводиться по завершенню семестру та складається з письмової відповіді на іспиті (тестування, розгорнута відповідь на питання, вирішення кейсу). Добір балів – можливість для здобувачів, які пропустили заняття з поважних причин показати отримані знання.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Права і свободи людини в сучасному світі

Історія ідеї прав людини. Основні покоління прав людини. Праворозуміння і права людини. Нормативне закріплення прав людини. Система основних прав, свобод, обов'язків людини і громадянина. Гарантії прав людини. Права народу, нації та людства : поняття і зміст.

Особистісні права і свободи людини. Поняття особистісних права людини. Право на життя. Конституційно-правовий зміст права на життя. Право на свободу, волю і особисту недоторканість. Право на повагу до гідності та право на честь. Право на недоторканність житла та іншого володіння особи. Право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання. Право на таємницю кореспонденції. Право на свободу думки і слова, світогляду, віросповідання і вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Змістовий модуль 2. Громадянські та економічні права і свободи людини

Поняття політичних прав. Право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському і місцевому референдумах, вільно обирати і бути обраним до органів державної влади і місцевого самоврядування. Право на свободу об'єднання в політичні партії і громадські організації та на участь у професійних спілках. Право на страйк, мітинги і демонстрації для захисту своїх прав.

Поняття економічних прав людини, їхні особливості. Право на працю як складника економічних прав людини. Основі положення щодо норм праці, особливостей праці певних категорій громадян. Право на власність. Види власності та її правовий режим. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності. Особливості використання власності. Право на підприємницьку діяльність. Обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності. Захист прав споживачів

Змістовий модуль 3. Соціально-культурні права і свободи людини

Поняття соціальних прав людини, їхні особливості. Право на страйк. Право на відпочинок. Право на соціальний захист. Право на житло. Право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї. Право на охорону здоров'я, медичну медичне страхування.

Поняття культурних прав людини, їхні особливості. Право на освіту й виховання. Поняття освіти, її нормативне регулювання. Право на користування надбаннями культури і мистецтва. Право на наукову, технічну і художню творчість; авторські права.

Змістовий модуль 4. Екологічні та інформаційні права і свободи людини.

Способи захисту прав людини

Поняття екологічних прав людини, їхні особливості. Поняття інформаційних прав людини, їхні особливості. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Право на відшкодування завданої порушенням права шкоди. Право на інформацію. Право на доступ до інформації. Поняття персональних даних та їхня правова охорона. Інформаційні права в епоху діджиталізації.

Поняття захисту прав людини у світі та Україні. Система міжнародного захисту прав людини. Європейська система захисту прав людини. Захист прав людини в Україні. Роль адвокатури в захисті прав людини. Конституційний механізм захисту прав людини в Україні. Інші способи захисту прав людини.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекція 1	Тема. Генеза прав людини. Права людини, права народу, права людства	2	2	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Семінарське заняття 1	Тема. Генеза прав людини. Права людини, права народу, права людства 1. Історія ідеї прав людини. Основні покоління прав людини. 2. Праворозуміння і права людини. Нормативне закріплення прав людини. 3. Система основних прав, свобод, обов'язків людини і громадянина. Гарантії прав людини. 4. Права народу, нації та людства : поняття і зміст.	2	2	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота	Тема. Генеза прав людини. Права людини, права народу, права людства 1. Генеза прав людини в Україні; 2. Зробити порівняння прав людини і прав громадянина; 3. Права нації (народу).	6	6	
Лекція 2	Тема. Особистісні права і свободи людини	2	2	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Семінарське заняття 2	Тема. Особистісні права і свободи людини 1. Поняття особистісних права людини 2. Право на життя. Конституційно-правовий зміст права на життя. 3. Право на свободу, волю і особисту недоторканість. 4. Право на повагу до гідності та право на честь.	2	2	<i>1 раз на 2 тижні</i>

	5. Право на недоторканність житла та іншого володіння особи. 6. Право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання. Право на таємницю кореспонденції. 7. Право на свободу думки і слова, світогляду, віросповідання і вільне вираження своїх поглядів і переконань			
Самостійна робота	Тема. Особистісні права і свободи людини 1. Зміст права на повагу до гідності; 2. Зміст права на свободу і особисту недоторканість; 3. Тенденції розвитку особистих прав людини.	6	6	
Лекція 3	Тема. Громадянсько-політичні права і свободи людини	2	...	1 раз на 2 тижні
Семінарське заняття 3	Тема. Громадянсько-політичні права і свободи людини 1. Поняття політичних прав. 2. Право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському і місцевому референдумах, вільно обирати і бути обраним до органів державної влади і місцевого самоврядування. 3. Право на свободу об'єднання в політичні партії і громадські організації та на участь у професійних спілках. 4. Право на страйк, мітинги і демонстрації для захисту своїх прав.	2	6	1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Громадянсько-політичні права і свободи людини 1. Обмеження щодо членства в політичній партії; 2. Права політичних партій; 3. Види громадських організацій; 4. Форми взаємодії органів держави з громадськими об'єднаннями. 5. Органи, що здійснюють державний контроль за діяльністю політичних партій та їх повноваження.	6	6	

Лекція 4	Тема. Економічні права і свободи людини	2	...	1 раз на 2 тижні
Семінарське заняття 4	Тема. Економічні права і свободи людини 1. Поняття економічних прав людини, їхні особливості. 2. Право на працю як складника економічних прав людини. Основі положення щодо норм праці, особливостей праці певних категорій громадян. 3. Право на власність. Види власності та її правовий режим. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності. 4. Особливості використання власності. 5. право на підприємницьку діяльність. 6. Обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності. 7. Захист прав споживачів	2		1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Економічні права і свободи людини 1. Види підприємств відповідно до законодавства; 2. Порядок набуття права власності на безхазяйну річ; 3. Види примусового припинення права приватної власності; 4. Дії при захисті прав споживача.	6	10	
Лекція 5	Тема. Соціальні права і свободи людини 1. Поняття соціальних прав людини, їхні особливості. 2. Право на страйк. 3. Право на відпочинок. 4. Право на соціальний захист. 5. Право на житло. 6. Право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї 7. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.	2	...	1 раз на 2 тижні
Семінарське заняття 5	Тема. Соціальні права і свободи людини Перелік питань/завдань	2		1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Соціальні права і свободи людини 1. Види і строки відпусток; 2. Право на страйк: від оголошення до закінчення; 3. Категорії осіб, які мають право	6	12	

	на соціальне забезпечення.			
Лекція 6	Тема. Культурні права і свободи людини	2	...	1 раз на 2 тижні
Семінарське заняття 6	1. Тема. Культурні права і свободи людини Поняття культурних прав людини, їхні особливості. 2. Право на освіту й виховання. 3. Поняття освіти, її нормативне регулювання. 4. Право на користування надбаннями культури і мистецтва 5. Право на наукову, технічну і художню творчість; авторські права.	2	10	1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Культурні права і свободи людини 1. Порядок реєстрації авторського права; 2. Освітні права студентів; 3. Види освітніх закладів в Україні всіх рівнів; 4. Категорії осіб, які мають право на пільги у культурній сфері.	6	12	
Лекція 7	Тема. Екологічні та інформаційні права і свободи людини	2	...	1 раз на 2 тижні
Семінарське заняття 7	Тема. Екологічні та інформаційні права і свободи людини 1. Поняття екологічних прав людини, їхні особливості 2. Поняття інформаційних прав людини, їхні особливості. 3. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля 4. Право на відшкодування завданої порушенням права шкоди. 5. Право на інформацію. Право на доступ до інформації. 6. Поняття персональних даних та їхня правова охорона. 7. Інформаційні права в епоху діджиталізації	2		1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Екологічні та інформаційні права і свободи людини 1. Екологічні права громадян; 2. Порядок доступу до публічної інформації; 3. Види інформації відповідно до законодавства.	10	8	

Лекція 8	Тема. Захист прав людини	2	...	1 раз на 2 тижні
Семінарське заняття 8	Тема. Захист прав людини 1. Поняття захисту прав людини у світі та Україні. 2. Система міжнародного захисту прав людини 3. Європейська система захисту прав людини. 4. Захист прав людини в Україні. 5. Роль адвокатури в захисті прав людини. 6. Конституційний механізм захисту прав людини в Україні. 7. Інші способи захисту прав людини.	2		1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Захист прав людини 1. Система захисту прав людини в ООН; 2. Захист прав людини в Раді Європи та Європейському Союзі; 3. Процедура 1503 та 1235; 4. Повноваження Верховного комісару ООН по правам біженців.	10	12	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем, написання есе, складання порівняльних таблиць	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються в документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свободи людини і громадянина» в СЕЗН Moodle	Правильна і вичерпна відповідь поставлені питання оцінюються у 5 балів (має 8 балів) Термін виконання – до наступного семінарського заняття. 5 балів здобувачі вищої освіти отримують якщо питання розкриті повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками передбаченими програмою дисципліни; вміння використовувати їх для вирішення типових і нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; 4 бали – питання розкриті без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями	8

			основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами та методиками передбаченими програмою; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок; 2-3 бали – до 30 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються не вірно, робота не виконана повністю, або виконана із суттєвими помилками; 1 бал здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається на доопрацювання.	
Семінарське заняття №2	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем, написання есе, складання порівняльних таблиць	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свобод людини і громадянина» в СЕЗН Moodle	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 8 балів)	8
Семінарське заняття №3	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем, написання есе, складання порівняльних таблиць	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свобод людини і	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 8 балів)	8

		громадянина» в СЕЗН Moodle		
Семінарське заняття №4	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем, написання есе, складання порівняльних таблиць	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свобод людини і громадянина» в СЕЗН Moodle	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 8 балів)	8
Семінарське заняття №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача тощо	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свобод людини і громадянина» в СЕЗН Moodle	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 8 балів)	8
Семінарське заняття №6	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем, написання есе, складання порівняльних таблиць	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свобод людини і громадянина» в СЕЗН Moodle	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 68балів)	8
Семінарське заняття №7	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем	Відповіді на поставлені в задачі питання	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 6 балів)	6

		та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свободи людини і громадянина» в СЕЗН Moodle		
Семінарське заняття №8	практичні: вирішення ситуаційних задач, складання схем	Відповіді на поставлені в задачі питання та їх обґрунтування оформлюються документі формату Word та прикріплюються на сторінці дисципліни «Права і свободи людини і громадянина» в СЕЗН Moodle	правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів (max 6 балів)	6
Усього за поточний контроль	4			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання	Підготовка до заліку здійснюється за навчальним матеріалом усього курсу. Питання для підготовки: передбачає розгорнуте висвітлення двох питань, перелік яких наведено у Moodle на сторінці дисципліни	правильна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів	max 10 балів
	Тестування в Moodle	Передбачається відповідь на 20 тестових питань з усього курсу	Виконання тестових завдань відбувається на сторінці дисципліни в СЕЗН ЗНУ. З банку тестових завдань СЕЗН ЗНУ для кожного здобувача освіти випадковим чином обирається 20 тестових завдань. правильна відповідь оцінюється у 1	max 20 балів

			бал за одне тестове питання	
	Практичне завдання	Зміст, вимоги до оформлення: в якості практичного завдання передбачається вирішення задачі з курсу дисципліни. Студент повинен правильно відповісти, застосовуючи новітнє законодавство.	Правильна відповідь оцінюється у 10 балів 10 балів здобувачі вищої освіти отримують якщо всі питання в задачі розкриті повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; 9-5 бали – питання розкриті без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок; 4-2 бали – питання розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються не вірно, задача не виконана повністю, або виконана із суттєвими помилками; 1 бал здобувачі освіти отримують якщо понад 60 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно.	max 10 балів
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		
---	---	--	--

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Городовенко В. В., Удовика Л. Г. Теорія права: курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Право» освітньо-професійної програми «Право». Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 248 с.
2. Загальна теорія права. Академічний курс / під ред. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 175-187.
3. Іванків І. Б. Права людства: стан та перспективи їх забезпечення – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» (081 – Право). Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, 2019.
4. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. Київ : Ваіте, 2021. 528 с.
5. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/Онишко%20О.Б.%20-%20Міжнародний%20захист.pdf>;
6. Молдован В.В., Чулінда Л.І. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: навч. посібник/В. В. Молдован, Л. І. Чулінда. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 206 с.
7. Петков С. Права і свободи людини та їх дтримання під час дії воєнного стану. Київ : Центр навчальної літкратури. 2022. 310 с.
8. Піддубна Д.С., Склема Т.Ю. Цивільне та сімейне право в таблицях та схемах : навчальний посібник; за заг. ред. д.ю.н., професора, заслуженого юриста України В.М. Бесчастного. - Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2019. 330 с.
9. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник / Н.І. Петрецька, Ю.М. Бисага, Д.М. Белов та ін. ; за заг. ред. Н.І. Петрецької, Ю.М. Бисаги. Ужгород, Видавничий дім “Гельветика”, 2018. 482 с.
10. Права людства. Монографія. Київ : Ваіте, 2020. 158 с.
11. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні. Підручник. Київ : Правова Єдність, 2022. 352 с.
12. Сердюк О. В., Трагнюк О. Я., Яковюк І. В. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях і відповідях) : навч.- довід. посібник / за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 124 с.
13. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник, 4-те видання. Київ : Видавництво Алерта, 2021. 528 с.
14. Слінько Т.М. Конституційне право України : підручник. Харків : Право. 2021. 592 с.
15. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посібник. Київ : Видавництво Юрінком Інтер. 2023. 556 с.
16. Теорія держави і права: підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2015. 368 с.

URL: <https://pravo.news/derjavi-istoriya-teoriya/teoriya-derjavi-prava-pidruchnik-petrishin.html>.

17. Тертишник В.М. Права і свободи людини : підручн. Київ : Алерта. 2022. 432 с.
18. Тихомиров О. О. Права людини: інформаційний вимір: монографія. Одеса: Вид-во «Юридика», 2023. 304 с.
19. Федоренко В.Л. Конституційні права і свободи людини та їх гарантування і захист в Україні : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 138 с.

ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11, 14 та 15 з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12, 13 та 16. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015;
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>; 30. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>;
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text;
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text;
6. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text; 42. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
7. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text.
8. Конвенція про статус біженців від 28.07.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text;
9. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004;
10. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>;
11. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>;
12. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів і членів їх сімей від 18.12.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_j82#Text;
13. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень від 20.12.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text;
14. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text
15. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043;
16. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: міжнародний документ. Прийнято Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
17. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042; 3
18. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

19. Хартія прав людини : збірник законодавчих актів. Київ : «Правова єдність» редакція юридичних видань: Алерта, 2021.
20. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>; 28. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>; 150

МОНОГРАФІЇ, ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ДО ВСЬОГО КУРСУ

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т.2 : Філософія права / редкол.: С. І. Максимов (голова) та ін.; Нац. Акад. прав. Наук України ; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України ; Нац. Юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, Х. : Право, 2017. 1128 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т.3 : Загальна теорія права / редкол.: О.В. Петришин (голова) та ін.; Нац. Акад. прав. Наук України ; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України ; Нац. Юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, Х. : Право, 2017. 952 с.
3. Гаєк Ф.А. Конституція свободи / Пер. з англ. М. Олійник, А. Королишина. Львів.: Літопис, 2002. 556с.
4. Головатий С. Верховенство права : монографія : у 3 кн. / С. Головатий. К.: Фенікс, 2006. Т. 1 : Верховенство права: від ідеї – до доктрини. 2006. 624 с.
5. Перелік рішень, ухвалених Європейським судом з прав людини [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини. URL: <http://www.echr.coe.int/echr/>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
2. Офіційний портал Кабінету міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
3. Офіційний сайт Президента України. URL: www.president.gov.ua.
4. Національна бібліотека ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
5. Сайт присвячений правам людини в Інтернет. URL: www.internetrights.org.ua.
6. Практика ЄСПЛ. Український акцент. URL: <https://www.echr.com.ua>
7. Інформаційний центр Міністерства юстиції України. URL: <http://www.informjust.kiev.ua>.
8. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://www.europa.eu>
9. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua>
10. Каталог юридичних позицій Конституційного Суду України URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/katalog-yurydychnyh-pozyciy-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny-za-rishennyamy-vysnovkamy>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>